

Analyse af kødets rolle i danskernes mad

Januar 2024

Analyse af kødets rolle i danskernes mad

Kødforbrug er et meget omdiskuteret emne og samtidig meget svært at måle i mængder. Denne analyse tager en status på, hvad vi ved om kødets rolle i danskernes mad, baseret på nationalt repræsentative befolkningsundersøgelser om måltidsvaner gennemført i 2022, 2023 og 2024.

De vigtigste indsigter er:

- Skal danskerne selv vurdere, hvor mange dage om ugen, der indgår kød eller fisk i deres aftensmad, er det omkring hver tredje, der spiser en form for kød eller fisk til aftensmad alle ugens syv dage. Dette har ligget stabilt de seneste to år. Det er samtidig flere end halvdelen, der vurderer, at de har én til flere dage om ugen, hvor der ikke indgår kød i deres aftensmad. Kigger vi nærmere efter, ser vi, at især kvinder har en dag, hvor de ikke spiser kød til nogen måltider, ligeledes er det oftere yngre danskere.
- Spørger vi nærmere ind til, hvad man fik at spise til aftensmad dagen før, var der kød eller fisk med på tallerkenen i knap otte ud af ti måltider. Vi kan dog ikke se, hvor stor mængde, der indgik i måltidet, og hvorvidt denne mængde er steget eller faldet de seneste år.
- Når der spises kød til aftensmad, er det oftest oksekød, grisekød eller kylling, der ligger på tallerkenen. Dette ligger stabilt over flere år. Det er oftere yngre danskere, der vælger oksekød eller kylling, mens det oftere er danskere over 50 år, der vælger grisekød og fisk.
- Sammenlignet med gennemsnittet for alle aftensmåltider i 2024, er der oftere kød eller fisk med i måltidet, hvis man har spist ude på restaurant eller café dagen før. Især fik man oftere oksekød, kylling, kalvekød, fisk eller skaldyr. Omvendt svarer man i markant mindre grad, at der ikke indgik hverken kød eller fisk i måltidet. Vi ser lignende tendens, når vi kigger på takeaway-måltider. I forhold til gennemsnittet for alle aftensmåltider indeholder takeaway oftere oksekød eller kylling.
- Hver tredje dansker mener selv, at de har skåret ned på deres indtag af kød inden for de seneste to år. Denne andel ligger stabilt i hver måling de seneste tre år.
- Andelen, der ser sig selv som hhv. vegetar (ca. 2-3 pct.) eller veganer (ca. 1 pct.) har ligeledes ligget stabilt i Landbrug & Fødevarers målinger de seneste tre år. Andelen af danskere, der ser sig selv som flexitar, ligger ligeledes forholdsvist stabilt med 10-12 pct. af den danske befolkning. Noget tyder derfor på en fleksibel tilgang til at skære ned på mængden af kød, der spises og skrue op for grøntsager, er mest populær hos danskerne, snarere end en udelukkelse af kød fra kosten, som hvis man lever vegetarisk eller vegansk.
- Ser vi på udviklingen i detail, er salget af grisekød steget i værdi med 3 pct. fra 2023 til 2024, mens oksekød er steget med 1 pct. Fjerkræ ligger stabilt det seneste år, men har i tidligere år oplevet markant stigning i værdi. Færdigretter både med og uden kød er steget i værdi med 9 pct. fra 2023 til 2024. Noget af denne stigning skyldes formentlig inflationen.
- Der er ingen præcise tal på, hvor stor mængde kød danskerne spiser. Det bedste bud er DTU Fødevarerinstitutionens kostundersøgelse, hvor deltagerne hen over en uge elektronisk registrerer, hvor meget de spiser hver dag, målt i mængde og vægt. En ny rapport ventes klar i løbet af 2025.

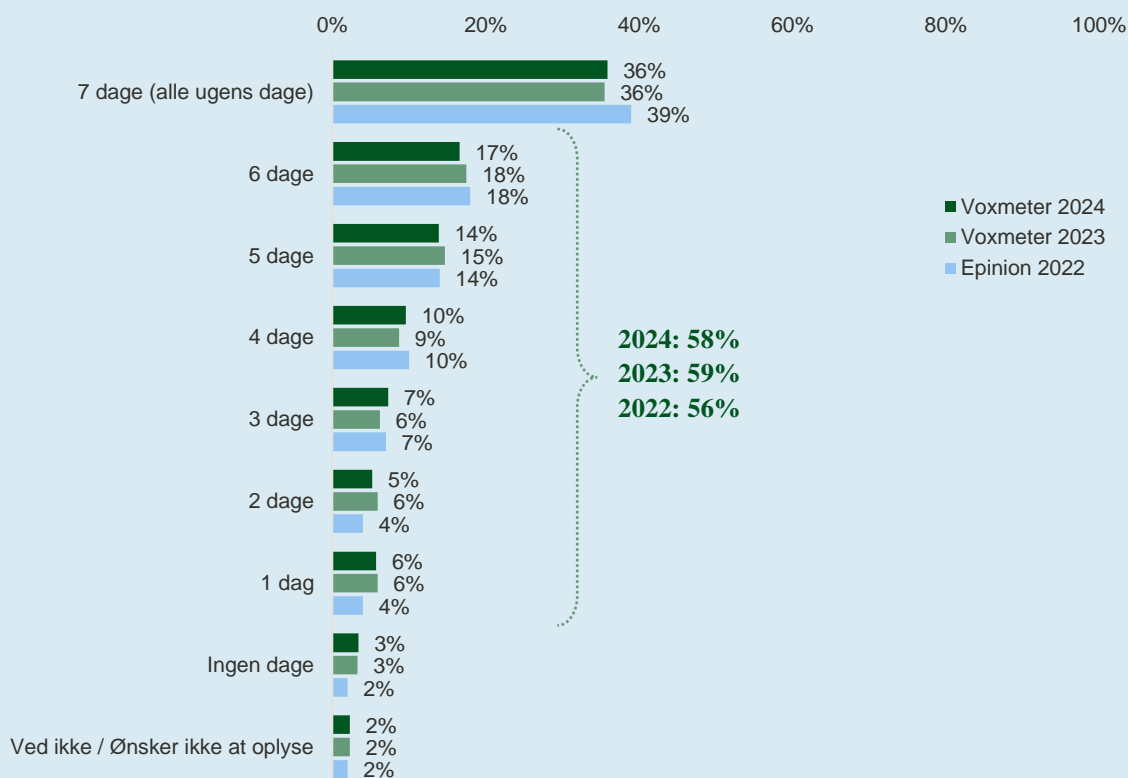
Hver tredje dansker spiser kød eller fisk til aftensmad hver dag

Kødforbrug er et meget omdiskuteret emne, som samtidig er meget svært at måle konkret, hvis det drejer sig om den mængde, som danskerne faktisk spiser. Denne markedsanalyse samler den viden, som Landbrug & Fødevarer har indhentet gennem nationalt repræsentative undersøgelser om danskernes mad og måltidsvaner, hvor der spørges ind til, hvilke typer mad danskerne fik at spise dagen før. Undersøgelserne er gennemført af analyseinstitutterne Epinion og Voxmeter på vegne af Landbrug & Fødevarer.

I undersøgelserne er det muligt at se nærmere på forskellige demografiske segmenter og husstandstyper, både når det gælder spisning derhjemme og ved udespisning samt takeaway. Det er muligt at se, hvad kødet bruges til, og hvad der er vigtigt for forbrugerne ved køb af forskellige typer kød. Undersøgelserne bruges derigennem til indsigter om danskernes værdier, valgkriterier, holdninger og opfattelser af egen og andres adfærd, når det gælder kød såvel som andre kategorier inden for mad og drikke. Vigtigt for dem alle er dog, at det er danskernes egne angivelser af adfærd og opfattelser af adfærd snarere end et 'sandt' billede af faktisk adfærd. Vigtigt er det også, at det i undersøgelserne ikke er muligt at sige noget retvisende om mængden af kød, der spises.

Kigger vi først på, hvor mange dage om ugen, som danskerne selv vurderer, der indgår kød eller fisk i deres aftensmad, er det omkring hver tredje, der spiser en form for kød eller fisk til aftensmad alle ugens syv dage. Dette har ligget stabilt de seneste to år.

Figur 1: Hvor mange dage om ugen indgår der typisk kød / fisk i din aftensmad? Medregn her alt kød, fisk, fjerkræ og skaldyr - også pålæg og postejer, kød i salater og supper (fx skinketern, bacon topping)

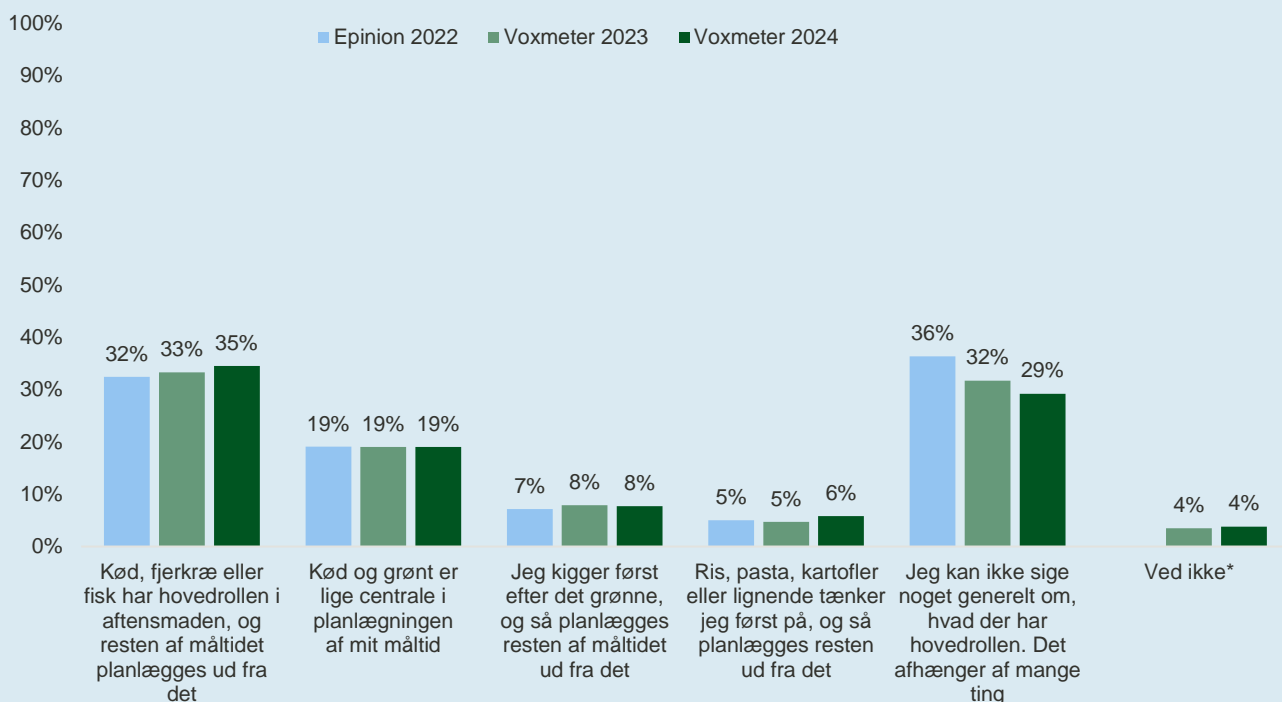

Kilde: Voxmeter for Landbrug & Fødevarer 2024 n=4.000, 2023 n=4.000, Epinion for Landbrug & Fødevarer 2022 n=4.141. Undersøgelserne er repræsentative på køn, alder region og uddannelse.

Det er oftere kvinder, der har dage om ugen, hvor der ikke indgår kød eller fisk i aftensmaden. For kvinder er det 63 pct., mens det for mænd er 54 pct. Det er samtidig oftere de 18-29-årige, der svarer, at de har dage, hvor der ikke er kød eller fisk med i deres aftensmad.

Når aftensmaden skal planlægges, tager hver tredje dansker udgangspunkt i kød, fisk eller fjerkræ, og planlægger resten af måltidets sammensætning ud fra dette. Hver femte tænker kød og grønt lige centralt, mens 8 pct. først kigger på det grønne og planlægger resten af måltidet ud fra dette. Sammenlagt er det dermed lidt flere end halvdelen af danskerne, der tænker kød og fisk ind som en central del af aftensmåltidet, enten som hovedrollen eller som en vigtig del af retten.

Figur 2. Hvilke af følgende er du mest enig i?

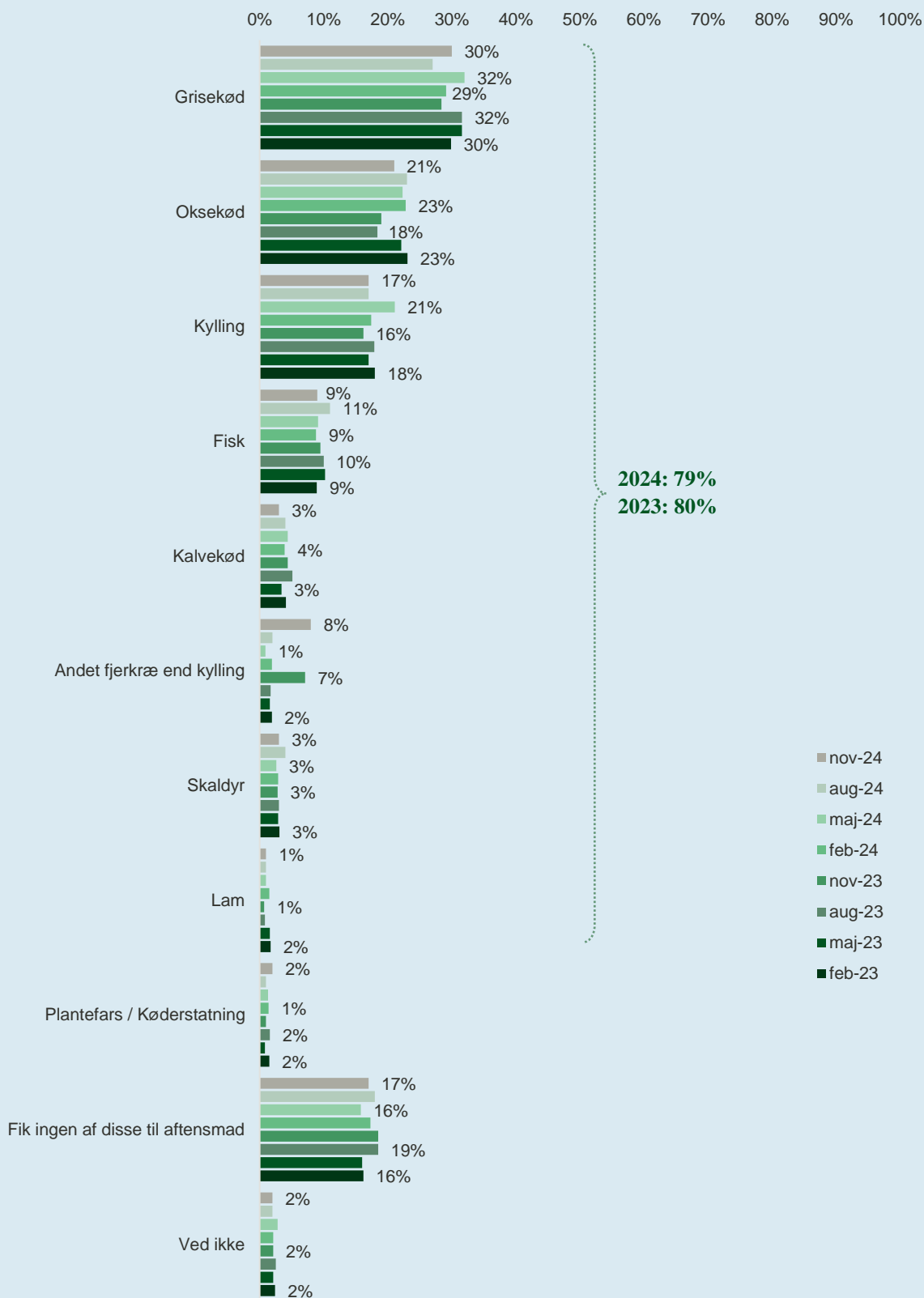

Kilde: Voxmeter for Landbrug & Fødevarer 2024 n=4.000, 2023 n=4.000, Epinion for Landbrug & Fødevarer 2022 n=4.141. * Bemærk at det i 2022 ikke var muligt at svare "Ved ikke" til spørgsmålet, hvilket muligvis kan forklare den højere andel i denne måling, der svarer "Jeg kan ikke sige noget generelt (...)". Undersøgelserne er repræsentative på køn, alder region og uddannelse.

Otte ud af ti aftensmåltider indeholder kød eller fisk

Ser vi nærmere på, hvad danskerne så spiser til aftensmad, er der kød eller fisk med i måltiderne hos knap otte ud af ti. Inden for hver måling kan det variere lidt, hvad der bliver spist. Fx ses der en tendens til, at der i november oftere bliver spist "Andet fjerkræ end kylling" dagen før. Overordnet er det dog billedet, at det er knap otte ud af ti tallerkener, der har kød eller fisk med i måltidet, uanset hvornår på året vi spørger til danskernes aftensmad dagen før.

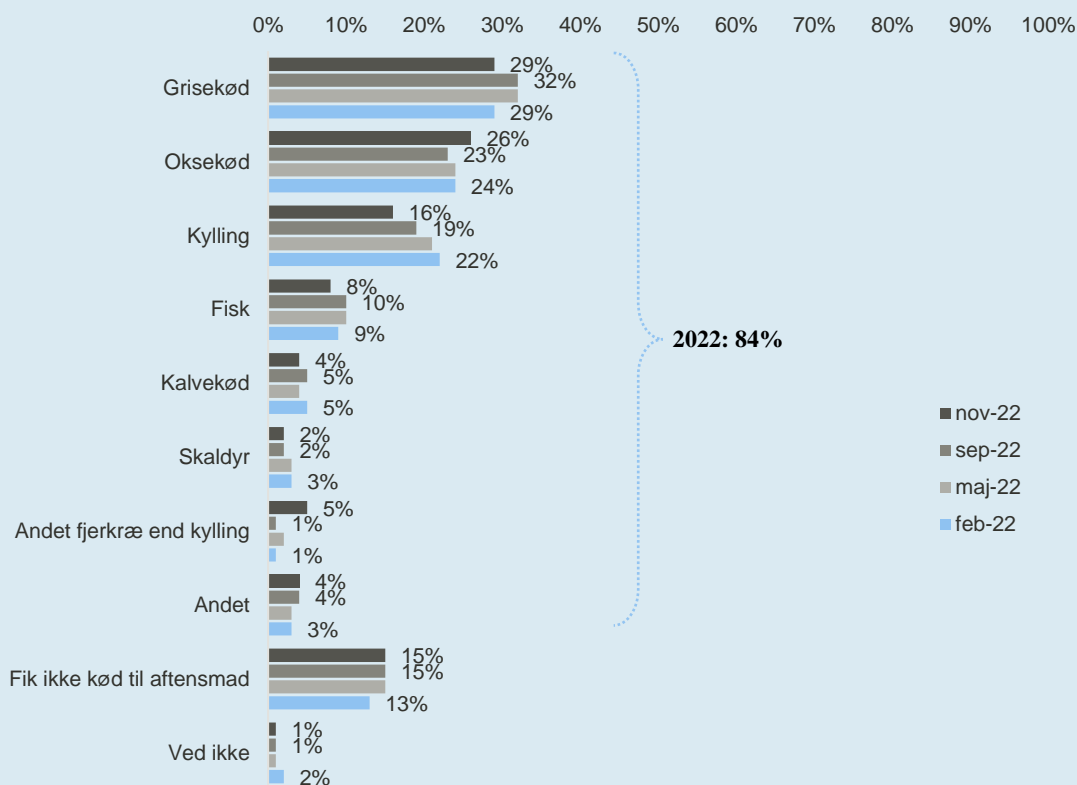
Figur 3: Indgik noget af nedenstående i din aftensmad i går?

Kilde: Voxmeter for Landbrug & Fødevarer. 2023 februar n=941, maj n=942, august n=944, november n=950, 2024 februar n=945, maj n=951, august n=931, november n=963. Spørgsmålet er stillet til dem, der har fået aftensmad dagen før. Mulighed for flere svar med randomiseret rækkefølge på svarmulighederne. Undersøgelserne er repræsentative på køn, alder region og uddannelse.

Ser vi tilbage på undersøgelsen om aftensmad gennemført af Epinion for Landbrug & Fødevarer i 2022, var der dengang ligeledes kød eller fisk med i måltidet på otte ud af ti middagstallerkener. Vigtigt er det dog her at bemærke, at vi i undersøgelsen dengang spurgte på en lidt anden måde, og der var samtidig færre svarkategorier at vælge imellem. Det betyder, at undersøgelsen i 2022 ikke kan sammenlignes direkte med senere målinger. Det giver dog stadig et billede af, at kød og fisk også i 2022 havde en fremtrædende rolle i danskernes aftensmad.

Figur 4: Hvilken type kød/fisk spiste du, da du spiste aftensmad i går? 2022:

Kilde: Epinion for Landbrug & Fødevarer 2022. Februar n=1.045, maj n=939, august n=957 og november n=972. Spørgsmålet er stillet til dem, der har spist aftensmad dagen før. Mulighed for flere svar med randomiseret rækkefølge på svarmulighederne. Undersøgelsen er repræsentativ på køn, alder, region og uddannelse.

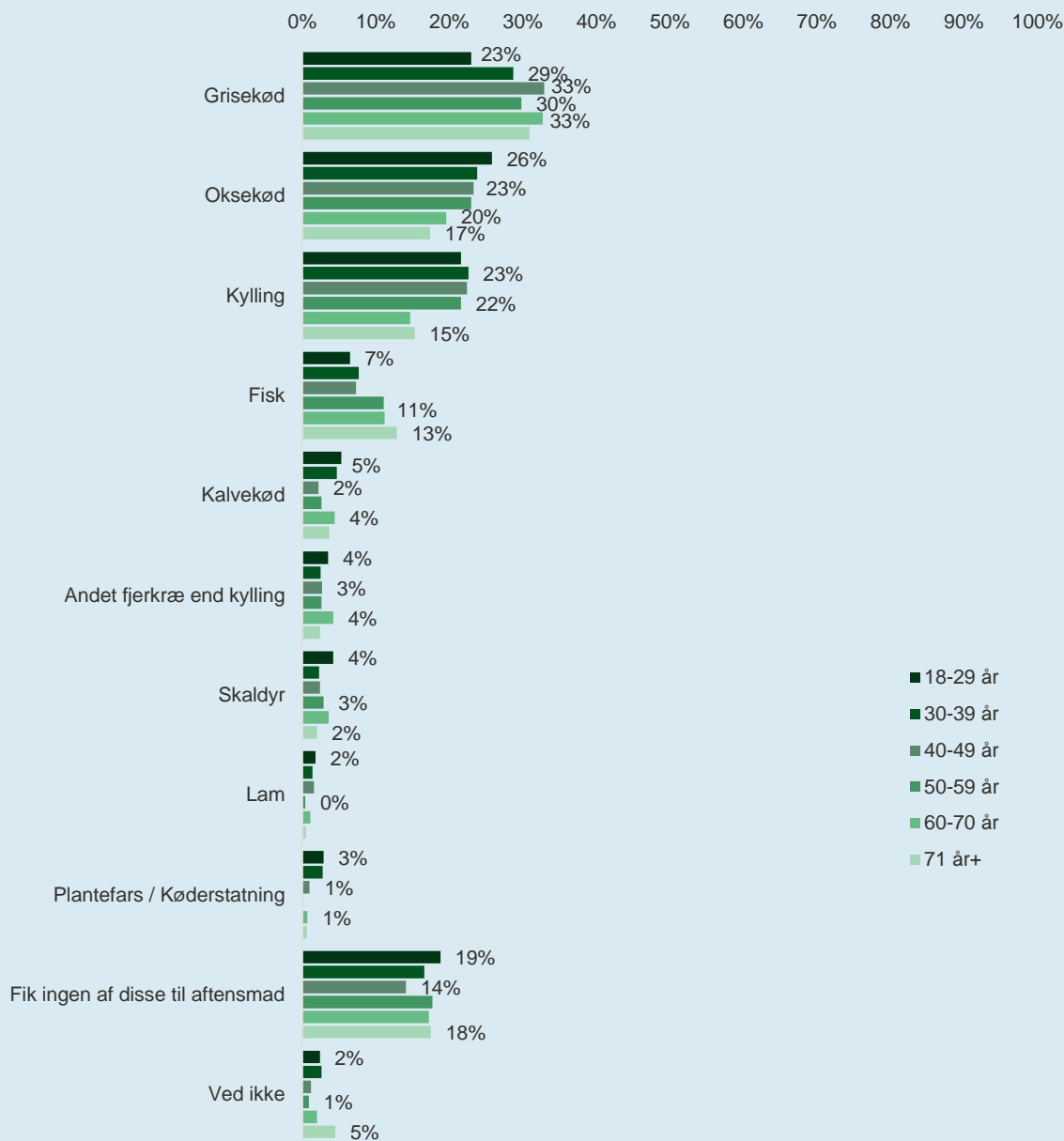
Yngre får oftere kylling eller oksekød til aftensmad, ældre får oftere gris eller fisk

Det er oftere mænd, der har fået en form for kød eller fisk til aftensmad dagen før. I 2024 svarer 22 pct. blandt kvinder, at der ikke indgik nogen former for kød eller fisk i deres aftensmad dagen før, mens det samme gør sig gældende for 12 pct. blandt mænd. Flere mænd end kvinder svarer omvendt, at de fik enten grisekød eller oksekød til aftensmad.

Dykker vi derefter nærmere ned i, om der er forskelle mellem aldersgrupper, var grisekødet oftere på tallerkenen hos danskere over 30 år, mens oksekødet omvendt er mest populært, jo yngre man er. For kylling ser vi, at der sker et markant fald i andelen, når forbrugeren er over 60 år. Fisk er til gængæld oftere er med i måltidet, jo ældre man er.

Figur 5: Indgik noget af nedenstående i din aftensmad i går?

Alle aftensmåltider i 2024, inddelt på aldersgrupper.

Voxmeter for Landbrug & Fødevarer 2024 n=3.790 (har spist aftensmad dagen før), heraf 18-29 år n=751, 30-39 år n=561, 40-49 år n=582, 50-59 år n=593, 60-70 år n=824, 71+ år n=479. Undersøgelsen er repræsentativ på køn, alder region og uddannelse.

Kød eller fisk er oftere med i måltidet, hvis man spiser ude på restaurant

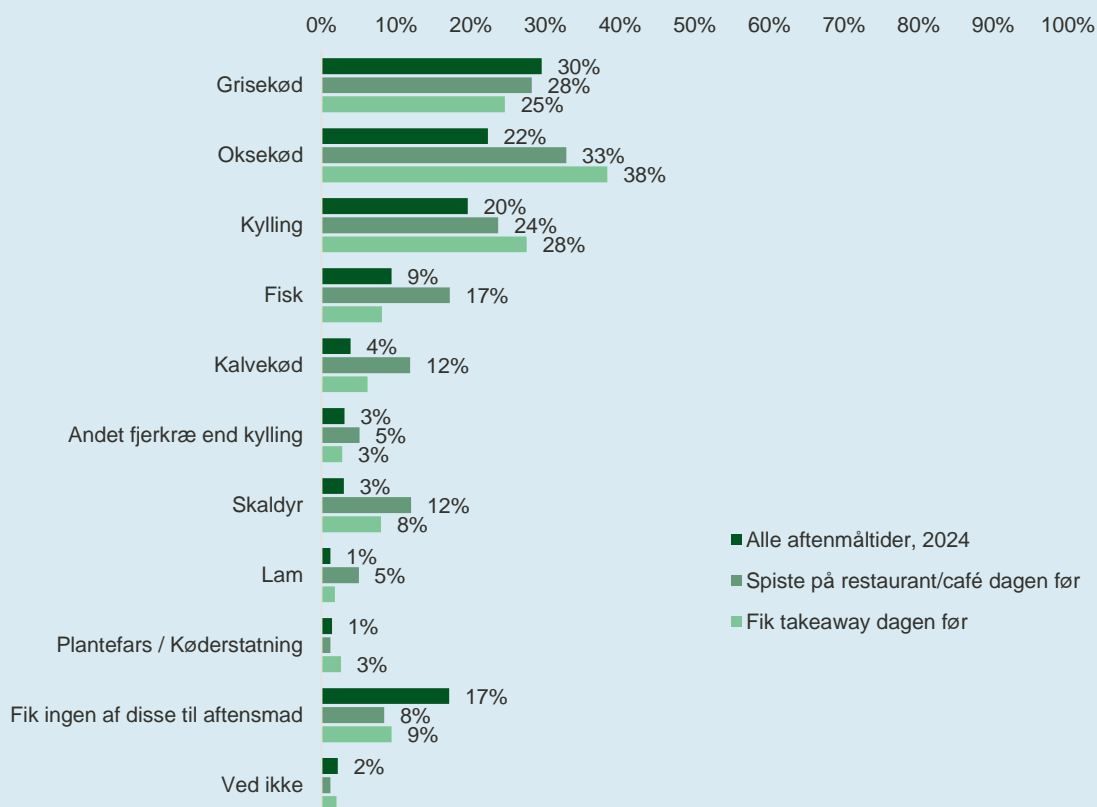
Det har betydning, om man selv laver maden eller får den tilberedt af andre, når vi kigger på, hvor mange der fik kød til aftensmad dagen før. Undervejs i undersøgelsen om aftensmad svarer deltagerne på, om de vil beskrive deres måltid som fx hjemmelavet mad, delvist hjemmelavet, en færdigret, takeaway eller udespisning på restaurant/café.

Og spiste man ude på restaurant eller café dagen før, fik man oftere end gennemsnittet oksekød, kalvekød, fisk eller skaldyr som en del af måltidet. Omvendt er det færre end hver tiende, der svarer, at der ikke indgik nogen former for kød eller fisk i deres måltid, hvis de spiste ude på restaurant eller café.

Vi ser lignende tendens, når vi kigger nærmere på dem, der beskriver deres aftensmad dagen før som takeaway. Også her er der oftere oksekød eller kylling med i måltidet sammenlignet med gennemsnittet for alle aftensmåltider i 2024.

Figur 6: Indgik noget af nedenstående i din aftensmad i går?

Alle aftensmåltider 2024 sammenlignet med dem, der spiste ude eller fik takeaway dagen før:

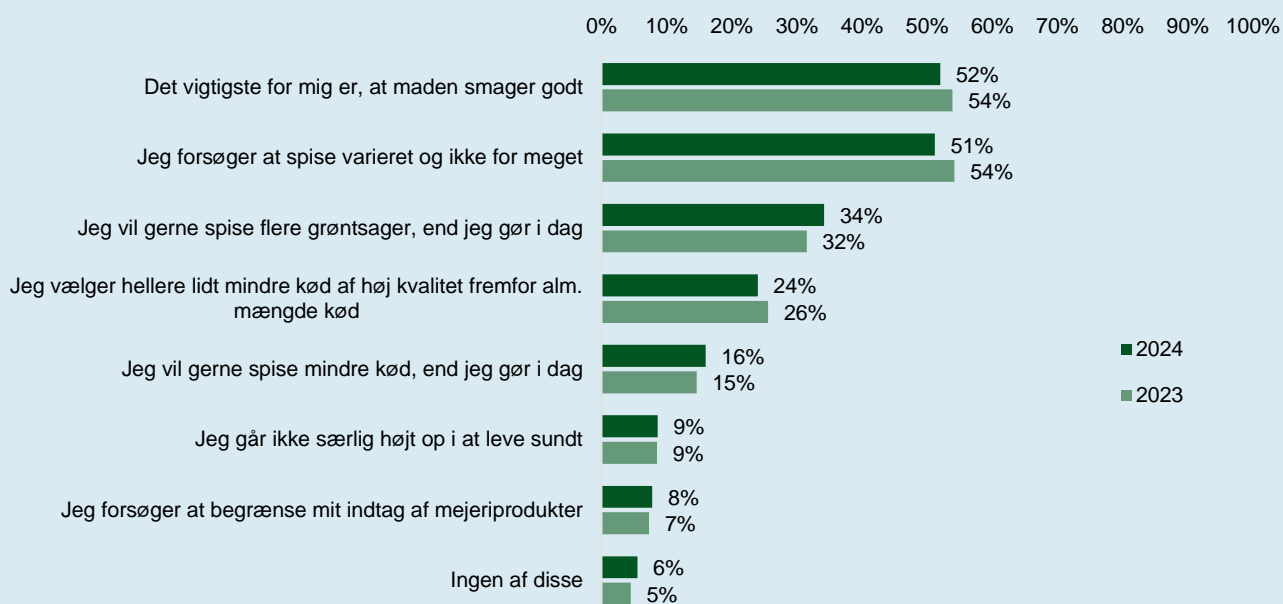
Kilde: Voxmeter for Landbrug & Fødevarer 2024 n=3.790 (fik aftensmad i går), heraf spiste på restaurant/café n=196 og fik takeaway n=243. Undersøgelsen er nationalt repræsentativ på køn, alder, region og uddannelse.

Hver fjerde spiser hellere mindre mængde kød af højere kvalitet

Ét er selve aftensmadsituationen, og hvad man gjorde dagen før. Noget andet er, hvordan man ser sig selv som forbruger af kød, og hvilken rolle, man giver kødet i kosten helt generelt. Både når det gælder den hjemmelavede aftensmad, men også brugen af kød i madpakker og frokost, snacking og måltider on the go. Undersøgelsen inkluderer derfor også nogle spørgsmål om forbrugerens selvforståelse og vurdering af eget kødforbrug generelt, såvel som ønsker og intentioner.

Danskerne skal bl.a. tage stilling til en række udsagn og sige, om én eller flere af disse beskriver dem. Her er det hver anden, der svarer, at det vigtigste for dem er, at maden smager godt, samt at de forsøger at spise varieret og ikke for meget. På tredjepladsen finder vi ønsket om at spise flere grøntsager, hvilket hver tredje dansker giver udtryk for. Det peger på, at ønsket om at inkludere flere grøntsager i maden er en vigtig trend blandt danskerne. På fjerdepladsen finder vi 24 pct., der hellere spiser mindre mængde kød af højere kvalitet frem for en almindelig mængde kød. 16 pct. vil gerne spise mindre kød, end de gør i dag.

Figur 7. Her ser du nogle udsagn, som andre har sagt. Er der nogle af disse, der beskriver dig, eller som du er enig i?

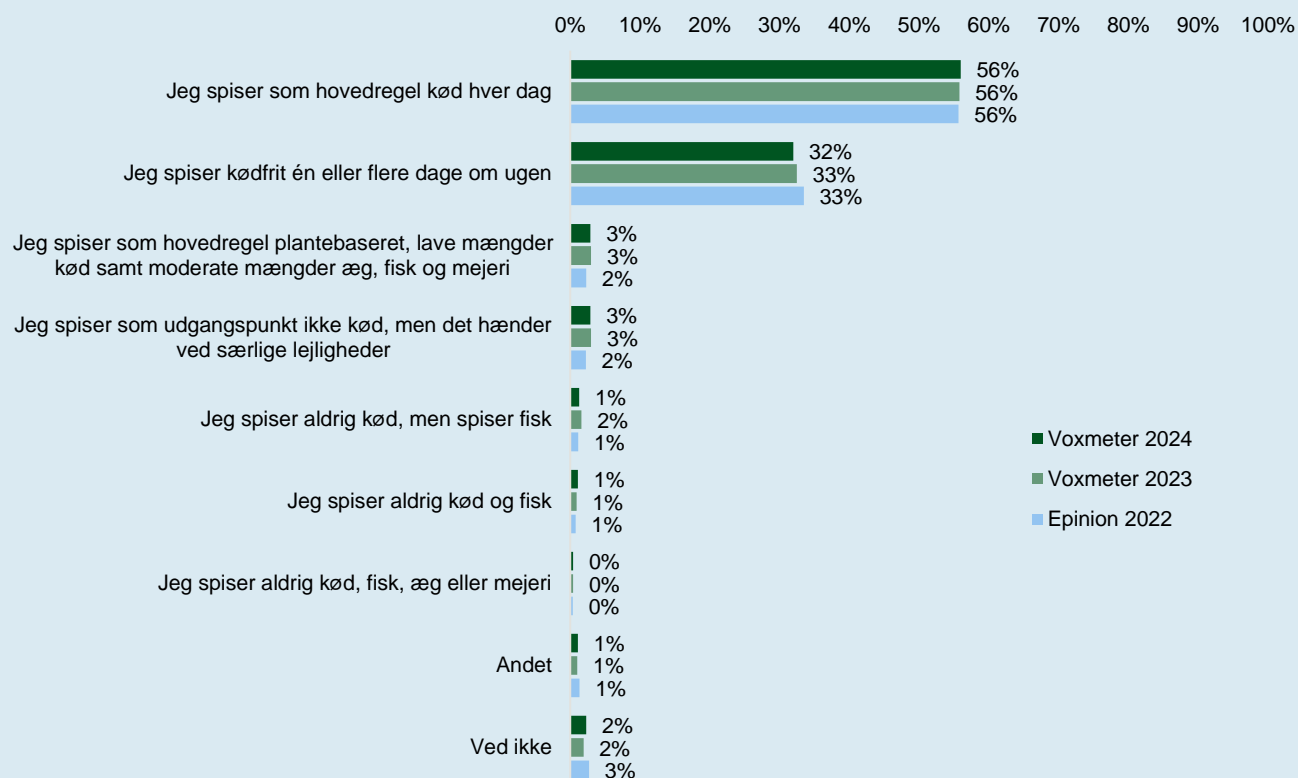
Kilde: Voxmeter for Landbrug & Fødevarer 2024 n=4.000, 2023 n=4.000. Mulighed for flere svar med randomiseret rækkefølge på svarmulighederne (undtagen "Ingen af disse"). Undersøgelserne er repræsentative på køn, alder region og uddannelse.

Flere end halvdelen beskriver sig selv som nogen, der spiser kød hver dag

Deltagerne skal ligeledes vælge den form for madadfærd, der bedst beskriver dem, når det handler om kødets plads på tallerkenen i forhold til andre animalske råvarer som æg og mejeri, såvel som grøntsager og andre råvarer fra planteriget.

Her beskriver 56 pct. sig selv som én, der som hovedregel spiser kød hver dag, mens hver tredje beskriver sig selv som én, der spiser kødfrit én eller flere dage om ugen. Dette ligger helt stabilt i målingerne i 2022, 2023 og 2024 og peger på, at den store majoritet blandt danskerne (88 pct. i 2024) ser kødet som en vigtig del af deres mad og måltidsvaner. Og selv om hver tredje dansker har et ønske om at spise flere grøntsager, end de gør i dag, så betyder det ikke nødvendigvis, at kødet skal helt ekskluderes fra retten. Måske skal det for nogle forbrugere blot indgå i en mindre mængde, end man ellers har været vant til.

Figur 8: Hvilken af følgende beskrivelser passer bedst på dig?

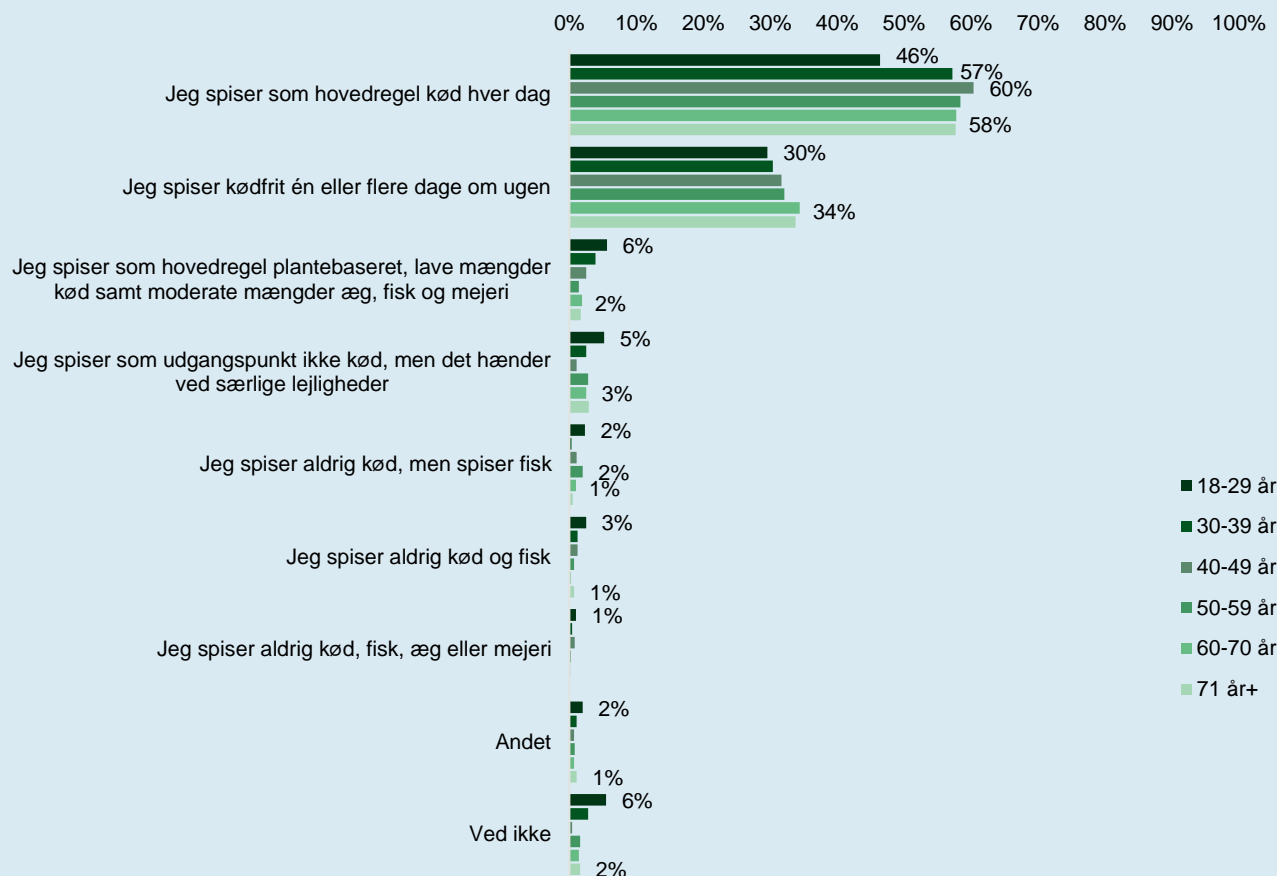
Kilde: Voxmeter for Landbrug & Fødevarer 2024 n=4.000, 2023 n=4.000, Epinion for Landbrug & Fødevarer 2022 n=4.141. Kun muligt at vælge ét svar. Tallene er afrundede. Undersøgelserne er repræsentative på køn, alder region og uddannelse.

Der er dog væsentlige forskelle på mænd og kvinder, når de gælder de to øverste svarmuligheder i grafen. For mænds vedkommende er det hele 64 pct., der beskriver dem selv som nogen, der spiser kød hver dag, mens det samme gælder 48 pct. blandt kvinder. Omvendt beskriver 37 pct. blandt kvinder sig selv som nogen, der spiser kødfrit én eller flere dage om ugen, mens det samme gælder 27 pct. blandt mænd.

Det er lidt oftere en dansker over 60 år, der beskriver sig selv som én, der spiser kødfrit én eller flere dage om ugen. Vi ser samtidig forskelle på de yngste deltagere i undersøgelsen i forhold til andre aldersgrupper. Danskere ml. 18-29 år beskriver sig nemlig i markant mindre grad som nogen, der spiser kød hver dag. I stedet placerer de sig oftere end andre aldersgrupper end én af de beskrivelser af madadfærd, hvor man spiser hovedsageligt plantebaseret eller helt udelukker kødet fra kosten.

Figur 9: Hvilken af følgende beskrivelser passer bedst på dig?

2024, delt op på aldersgrupper.

Kilde: Voxmeter for Landbrug & Fødevarer 2024 n=4.000, heraf 18-29 år n=972, 30-39 år n=594, 40-49 år n=614, 50-59 år n=624, 60-70 år n=866, 71+ år n=510. Kun muligt at vælge ét svar. Undersøgelsen er repræsentativ på køn, alder, region og uddannelse.

Ser vi tilbage på figur 1, bemærker man straks, at der er ret stor forskel i procentpoint mellem den tredjedel, der svarer, at de spiser kød til aftensmad hver dag, mens det i samme undersøgelse er 56 pct., der beskriver sig selv som nogen, der som hovedregel spiser kød hver dag (figur 8). Dette peger på, at man kan have dage, hvor man ikke spiser kød eller fisk til aftensmadsen men stadig spiser kød til andre måltider i løbet af dagen, fx et mellemmåltid på farten eller i forbindelse med frokosten i arbejdskantinen.

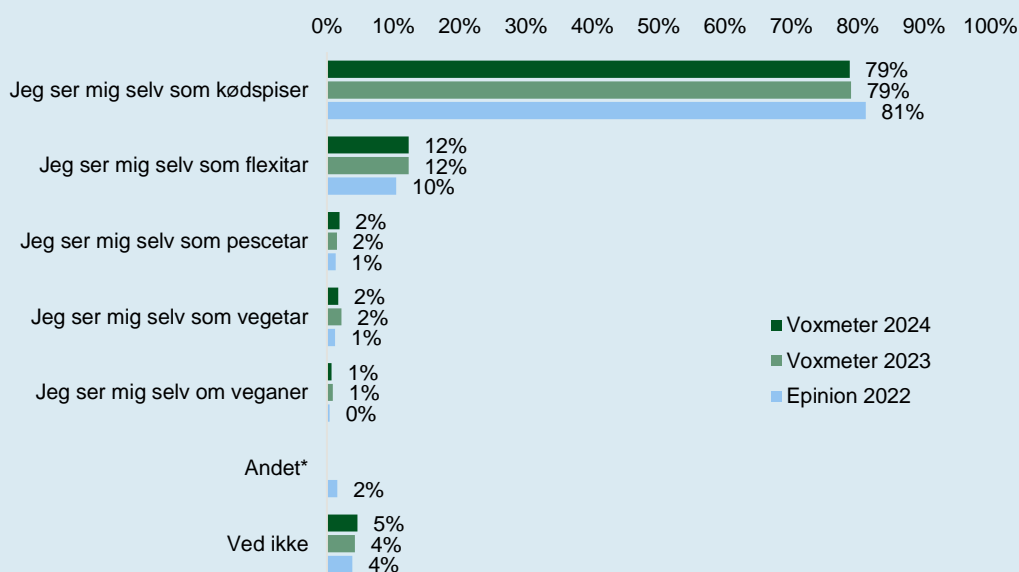
Hver tredje har dage uden kød i maden, men få ser sig selv som flexitar

I 2024 er det 32 pct., der beskriver sig selv som nogen, der spiser kødfrit én eller flere dage om ugen. De danskere, der spiser måltider uden kød én eller flere dage om ugen, betegnes af nogle som "flexitarer". Men det er ikke helt entydigt, hvad ordet "flexitar" egentlig dækker over. Er der netop tale om forbrugere, der har flere dage om ugen med måltider uden kød, eller er det blot at have én dag med aftensmad uden kød, som kan retfærdiggøre betegnelsen flexitar? Og skal der være tale om et helt bevidst fravalg af kød – eller må det også gerne være tilfældigt? Og kan man være flexitar og stadig spise kød hver dag – blot i meget mindre mængder end andre?

Ligeledes er danskerne ikke helt enige om, hvad der egentlig hører under de forskellige kostretninger. Vi ved fx fra andre undersøgelser, at hver fjerde dansker inkluderer fisk under vegetarisk mad – og nogle tolker vegansk og vegetarisk som værende det samme, selv om den ene kostretning udelukker alt animalsk, mens den anden inkluderer æg og mejeriprodukter.

Samtidig er det ikke nødvendigvis alle, der ser sig selv som flexitar, pescetar, vegetar eller veganer, selv om de har en adfærd, der af fagfolk måske kan betegnes sådan. Spørger vi danskerne, hvordan de ser sig selv (uden at definere begreberne), er det 12 pct., der ser sig selv som flexitar og 2 pct., der ser sig selv som vegetar. Den store majoritet – 79 pct. – ser sig selv som kødspisere.

Figur 10: Hvilke af følgende udsagn passer bedst på dig?

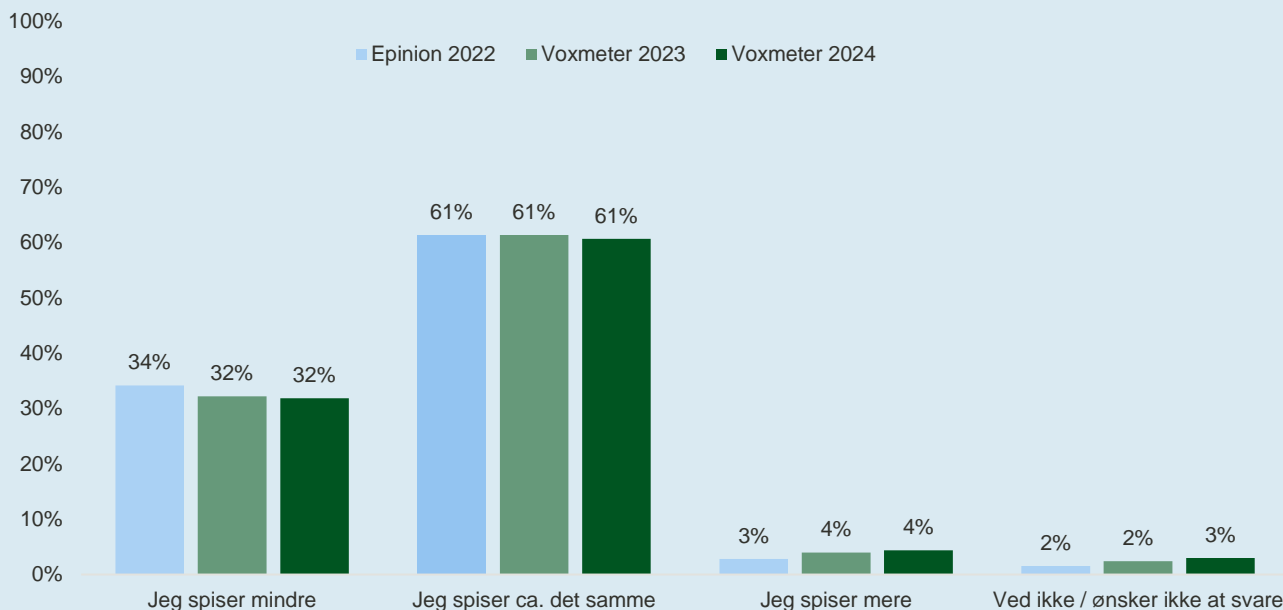
Kilde: Voxmeter for Landbrug & Fødevarer 2024 n=4.000, 2023 n=4.000, Epinion for Landbrug & Fødevarer 2022 n=4.141. * Bemærk at det i 2022 også var muligt at svare "Andet" til spørgsmålet. Denne mulighed er fjernet i Voxmeters målinger. Undersøgelserne er repræsentative på køn, alder, region og uddannelse.

Skal man inspirere og motivere danskerne til at spise mindre kød og mere grønt, kan det anbefales, at man fortæller om de mange positive fordele ved planterig mad og fortæller om den gode smag og de gode, naturlige (og forståelige) råvarer, men er forsigtig med at nævne identitetsmarkører som flexitar, vegetar etc. Ellers ender man måske med at tale forbi den forbrugergruppe, som man ønsker at henvende sig til og inspirere til at ændre adfærd.

Hver tredje dansker mener selv, at de spiser mindre kød nu end for to år siden

Skal danskerne selv vurdere, om de har ændret adfærd de seneste år, er det omkring hver tredje dansker, der mener, at de spiser mindre kød nu end for to år siden. Dette gælder både for målingerne i 2022, 2023 og 2024. Dette kunne tyde på, at selv om man spiser kød til aftensmad hver dag eller næsten hver dag, så kan der måske være andre måltider på dagen, hvor kød ikke indgår. Eller det kan tyde på, at mængden af kød på tallerkenen er mindre nu, end den måske har været før.

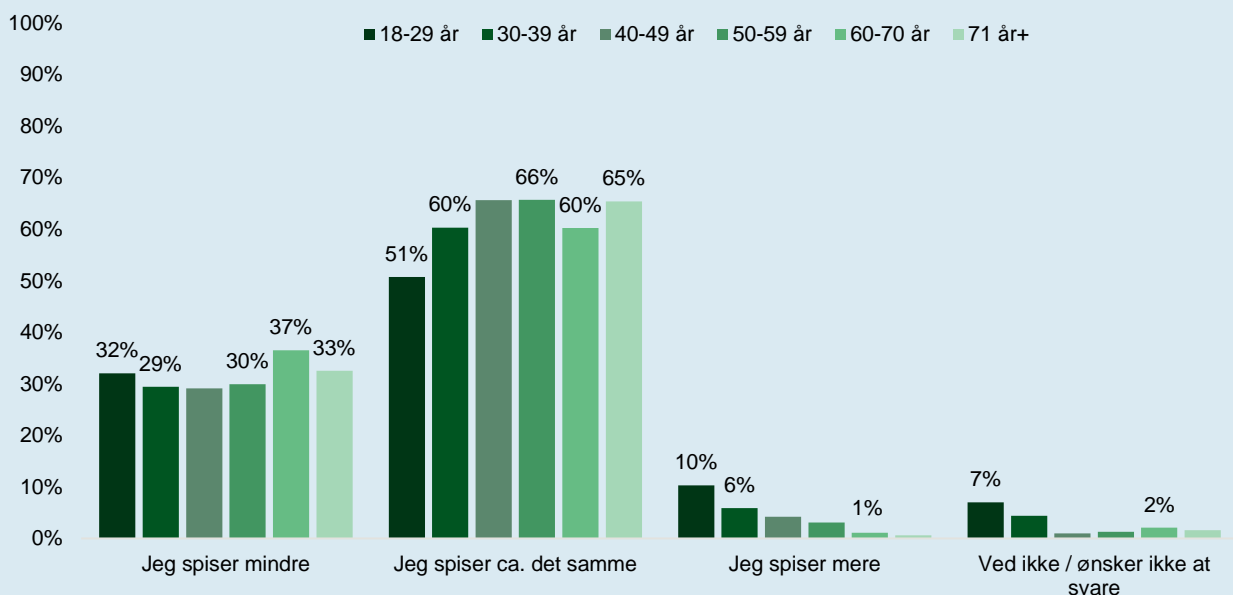
Figur 11: Vil du sige, at du spiser mere eller mindre kød i dag, end for to år siden?

Kilde: Voxmeter for Landbrug & Fødevarer 2024 n=4.000, 2023 n=4.000, Epinion for Landbrug & Fødevarer 2022 n=4.141. Undersøgelserne er repræsentative på køn, alder region og uddannelse.

Det er oftere kvinder, der selv mener, at de spiser mindre kød nu end for to år siden. Det er samtidig oftere danskere ml. 60-70 år. Vi ser dog også, at 10 pct. blandt de yngste deltagere angiver, at de i dag spiser *mere* kød i dag, end de gjorde for to år siden.

Figur 12: Vil du sige, at du spiser mere eller mindre kød i dag, end for to år siden? 2024, delt op på aldersgrupper:

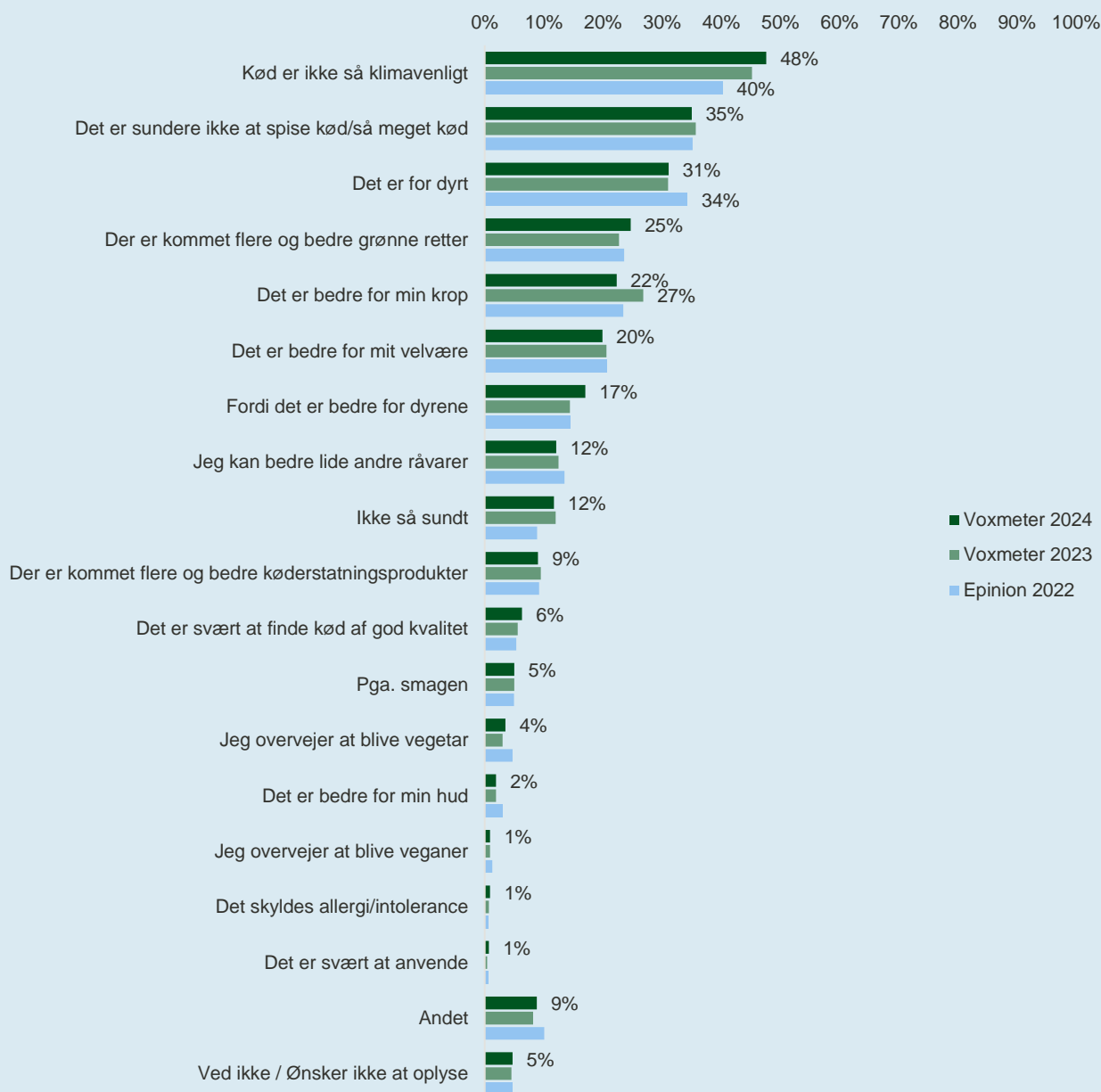

Kilde: Voxmeter for Landbrug & Fødevarer 2024 n=4.000, heraf 18-29 år n=972, 30-39 år n=594, 40-49 år n=614, 50-59 år n=624, 60-70 år n=866, 71+ år n=510. Undersøgelsen er repræsentativ på køn, alder region og uddannelse.

De deltagere, der selv mener, at de spiser mindre kød nu i forhold til tidligere, begrundet det oftest med hensyn til klimaet, at det er sundere at spise mindre kød, samt at kød er for dyrt. Og netop prisen som begrundelse har fået et væsentligt spring op ad listen de senere år. I 2020 og 2021 var det i gennemsnit omkring 14 pct., der begrundede det mindre kødindtag med, at det var for dyrt. I 2022 steg denne andel til 34 pct.

Figur 13: Hvad er årsagerne, når du fravælger kød?

NB: Spørgsmålet er stillet til den tredjedel af deltagerne, der har svaret, at de spiser mindre kød nu end for to år siden (se figur 11). Procentandelen er beregnet pga. af antallet af deltagere, der har besvaret.

Kilde: Voxmeter for Landbrug & Fødevarer 2024 spiser mindre kød n=1.275, 2023 n=1.298, Epinion for Landbrug & Fødevarer 2022, spiser mindre kød n=1.450. Mulighed for flere svar med randomiseret rækkefølge på svarmulighederne. Undersøgelserne er repræsentative på køn, alder region og uddannelse.

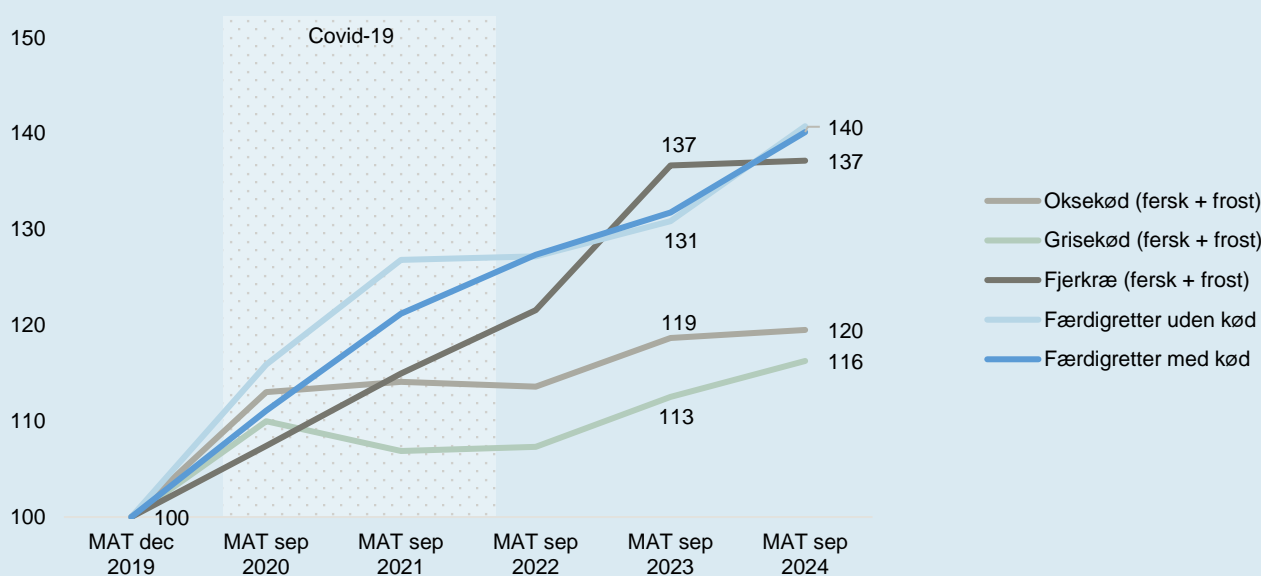
Hvordan går det med salget af kød i detail?

Forskellige analysebureauer og institutter har specialiseret sig i at måle danskernes forbrug, når det gælder salg af fødevarer i detailhandlen og i foodservice. Det gælder for alle disse opgørelser, at tallene siger noget om kødet, der er til rådighed, opgjort i værdi (kr./øre), mens deres data om mængden af fersk kød, der sælges, er behæftet med usikkerhed. Fersk kød kan som kategori nemlig være svær at opgøre mængden/volumen af, da enkelte supermarkeds kæder pakker kød i vægtvariable størrelser fra butiksslagteren. Usikkerheden ved angivelse af mængder gælder ikke kun for fersk kød, men også fødevarer som fx grøntsager, frugter og bær, hvor stregkoder ikke i tilstrækkelig grad kan oplyse om den købte mængde.

Analyseinstituttet Kauza har et panel med 10.000 husstande, hvor køb af mad og drikke i detailhandlen opgøres. Opgørelsen er baseret på elektronisk registrerede kasseboner (fra betalingskort) indsamlet gennem en app, som deltagere i deres forbrugerpanel har installeret på deres telefoner. Indkøb i foodservice og gårdbutikker indgår ikke i disse opgørelser. Data går på tværs af kæder, er meget detaljerede og har en høj opdateringsfrekvens. Data vejes på plads i forhold til repræsentativitet, men da indsamlingsmetoden er deres eget panels elektroniske kasseboner, kan det antages, at deltagere i panelet er i den mere 'teknologi-interesserende' ende af forbrugerspektret.

Ifølge Kauza er salget af fersk og frossent fjerkræ steget i værdi med 37 pct. siden 2019, fersk og frossent grisekød er steget med 16 pct. og fersk og frosset oksekød er steget med 20 pct. siden 2019. Færdigretter med kød har ligeledes været i en positiv udvikling, og er steget i værdi med 40 pct. siden 2019. Danskerne bruger altså flere penge på kød i 2024 sammenlignet med 2019 – formentligt er denne stigning til dels drevet af inflation.

Figur 14: KAUZA husstandspanel, udvikling i værdi, indeks 100 = helår 2019 (inden Covid-19 nedlukningen i marts 2020)

Kilde: Kauza for Landbrug & Fødevarer, oktober 2024. n=10.000. Indeks 100 er sat til MAT Dec. 2019. MAT er forkortelsen for Moving Annual Total og er et udtryk for husstandenes indkøb det seneste år ud fra målepunktet. Fersk og frost kød er excl. forarbejdet kød som fx bacon, pølser, pålæg, topping mm.

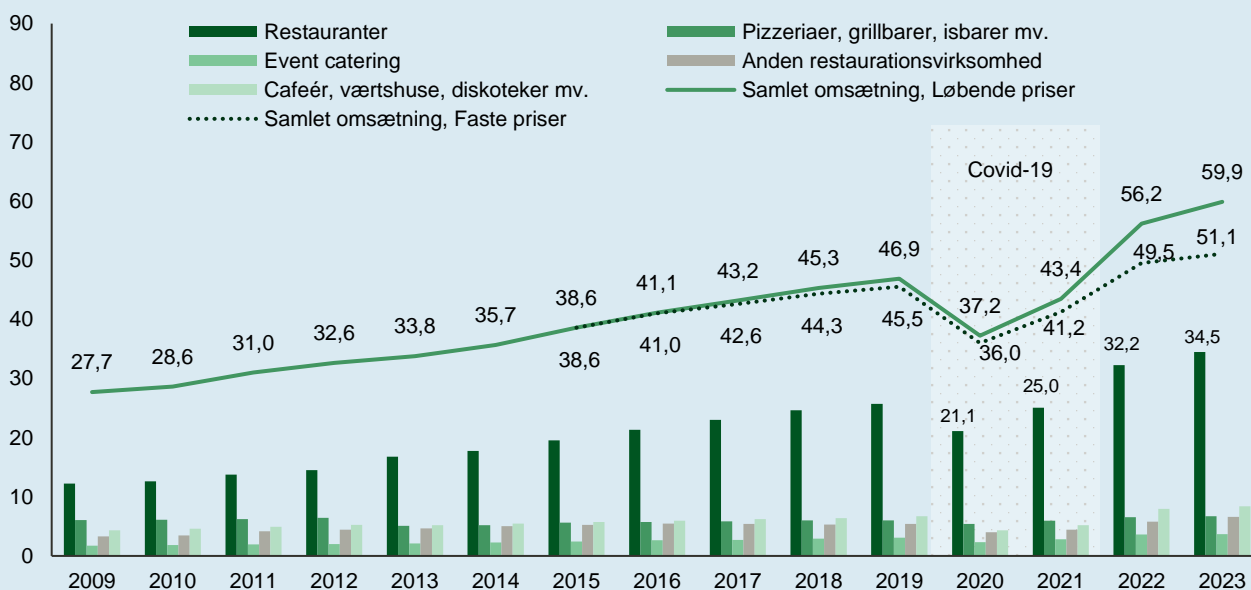
Analyseinstituttet Nielsen er en anden kilde til at se på salg af fersk kød i detail. Nielsens opgørelser over salg i detailhandlen fungerer i praksis ved, at detailkæderne indrapporterer deres salg af alle kategorier til Nielsen, som så samler data og deler med alle deltagende kæder. Eftersom Nielsens data er baseret på *alt* salg i detail, er det meget præcist, men i modsætning til Kauza kan man ikke se noget om, *hvem* der har købt de forskellige kategorier hen over en given periode. Derfor kan man ikke sige noget om udviklingen i penetration eller frekvens blandt forskellige demografiske grupper. Nielsens tal må ikke offentliggøres. Men ifølge Nielsen har der ligeledes været en positiv udvikling på værdien målt fra 2022 til 2024 for fersk kød.

Vækst i privat foodservice kan betyde, at noget kødforbrug flytter fra hjemmelavet mad til udespisning

Den private del af foodservicemarkedet er et stort og attraktivt marked for fødevarer-producenter, som inkluderer både restauranter, cafeer og hoteller, street food, fast food, catering, takeaway samt kantiner i private virksomheder. I Landbrug & Fødevarers undersøgelser af danskernes aftensmad er det i gennemsnit 5 pct. af alle aftensmåltider, der spises på café eller restaurant, både i hverdagen og i weekenden. Og som figur 6 viser, indgik oksekød i 33 pct. af alle måltider på restaurant/café dagen før og 38 pct. af alle takeaway-måltider. Fisk er en anden kategori, som tager et spring op ad listen i udespisnings situationer. 22 pct. fik fisk til aftensmad, hvis de spiste ude dagen før, mens fisken var en del af hvert tiende måltid i gennemsnit.

Ifølge Danmarks Statistik har særligt restauranter siden genåbningen efter covid-19 været i vækst, hvilket afspejler, at danskerne igen er begyndt at gå ud at spise, samtidig med at turismen er vendt tilbage. Seneste tal fra Danmarks Statistik viser, at den private foodservicesektor samlet omsatte for 59,9 mia. kr. i 2023, hvoraf 34,5 mia. kr. af denne samlede omsætning var i restauranter alene.

Figur 15: Danmarks Statistiks opgørelse over omsætningen i den private del af foodservicesektoren, værdi, løbende priser, mia. kr., samt den samlede omsætning i faste priser (2015=100)

Kilde: Danmarks Statistik, FIKS44, i løbende priser, samt i faste priser = Løbende priser (FIKS44) / Forbrugerprisindeks (2015=100)* 100. Bemærk at Danmarks Statistik har korrigeret de opgjorte tal for tidligere år.

Salget af føde- og drikkevarer til hele foodservicesektoren (både privat og offentlig) udgjorde ifølge Danmarks Statistik samlet set 24,5 mia. kr. i 2023 i engrospriser, ekskl. moms. Heraf blev der solgt frugt og grønt samlet for 2,9 mia., mens der blev solgt okse- og kalvekød til foodservicesektoren for 2,13 mia. kr., fisk og skaldyr for 1,45 mia. kr., fjerkræ for 1,29 mia. kr. og grisekød for 1,08 mia. kr. Tallene inkluderer her både fersk- og frostvarer. Der er naturligvis stor prisforskel mellem forskellige kategorier, men tallene understreger ikke desto mindre, at kød og fisk spiller en stor rolle i måltider tilberedt og serveret i foodservicekanalen.

Med tanke på, at den private foodservice-sektor generelt er i vækst, og restauranter alene er vokset i omsætning med 1,6 mia. fra 2022 til 2023, er det nærliggende at antage, at noget af kødforbruget efterhånden flytter fra indkøb i detail og hjemmelavet mad derhjemme, til de mange måltider, der tilberedes og spises i foodservicesektoren. Det hører derfor med til billedet af danskernes brug af kød og kødets rolle i madkulturen, at en del måltider indtages på caféer, på fastfoodrestauranter, i restauranter med bordservering såvel som hentes hjem som takeaway-mad. Og at måltider serveret gennem disse kanaler oftere indeholder kød eller fisk, sammenlignet med aftensmåltider generelt.

Svært at sige noget præcist om mængder: DTU Fødevarerinstitutionens Nationale Kostundersøgelse er det nærmeste, vi kommer

”Kødforbrug” er et meget omdiskuteret emne, der kan handle om mange ting. Ofte er det udtryk for et ønske om at kende til mængden af kød, der spises. Det er imidlertid svært at opgøre præcist, da tallene er behæftet med stor usikkerhed.¹ Vores anbefaling er, at man er påpasselig med at tale om ’kødforbrug’ eller ’kødindtag’, hvis der tales om præcise mængder, der indtages.

Begrebet ’kødforbrug’ kan anvendes, når det handler om salg af kød (målt i værdi), kødets rolle i madkulturen, hvilke måltider, der indgår kød i, hvilke kødtyper der er mest populære, og forskellige aktørers valgkriterier ved køb af kød. Med vores undersøgelser blandt forbrugere og målgrupper i ind- og udland er det således muligt at sige noget om holdninger til kød og brugen af kød. Vigtigt er det dog her, at det altid vil være deltagerne egne vurderinger af deres forbrug snarere end et ’sandt’ billede af faktisk forbrug.

En metode, der kommer tættere på en retvisende opgørelse af danskernes indtag af kød i mængder, er DTU Fødevarerinstitutionens nationalt repræsentative kostundersøgelse. Her noterer deltagerne alt, hvad de har spist og drukket i ugens løb i en maddagbog. Seneste offentliggjorte måling blev foretaget i 2011-2013. DTU Fødevarerinstitutionen har gennemført en ny måling, hvor dataindsamlingen er afsluttet i 2024. Rapporten forventes offentliggjort i 2025. Om end der også her er usikkerheder forbundet med de eksakte tal for mængder, er DTU’s kostundersøgelse normalt dén, Landbrug & Fødevarer henviser til, når det drejer sig om danskernes forbrug af kød i mængder.

¹ Se dokumentet ”Analyse af kilder til ’kødforbrug’ og ’kød-til-rådighed’” udgivet i maj 2023 på www.lf.dk/tal-og-analyser/forbrugere-og-trends. Her er gennemført en metaanalyse, der vurderer forskellige kilder tilgængeligt og kigger på deres styrker og svagheder.

Om analysen

Analysen er baseret på kvantitative undersøgelser om mad og måltidsvaner gennemført af Epinion i 2022 og Voxmeter i 2023 og 2024 på vegne af Landbrug & Fødevarer. Deltagerne er medlemmer af instituttets forbrugerpanel, der inviteres til at deltage i en undersøgelse om mad og drikke. Det oplyses ikke, at undersøgelsen gennemføres på vegne af Landbrug & Fødevarer.

Undersøgelserne gennemføres fire gange om året med samme spørgeskema. Eftersom undersøgelsen gennemføres online, forudsættes det, at deltageren har adgang til internet. I hver undersøgelse deltager 1.000 danskere ml. 18-80 år. For et år sammenlagt er det derfor i alt 4.000 deltagere.

I undersøgelserne har Landbrug & Fødevarer udarbejdet spørgeskemaet og defineret omfang og kriterier for deltagelse. Det er ambitionen, at alle spørgsmål har balancerede og fyldestgørende svarskalaer, så alle deltagere kan finde minimum ét svar, der passer til dem (om det så er, at de ikke ved det eller ikke ønsker at svare). Instituttet programmerer herefter undersøgelsen, indsamler besvarelser på deres panel og vejer det på plads, så det sikres, at resultaterne er nationalt repræsentative på køn, alder, region og uddannelse. Landbrug & Fødevarer modtager besvarelser i form af frekvenstabeller i excel og udarbejder analyser på baggrund af dette.

I analysen medtages desuden data fra KAUZA samt Danmarks Statistik.

Billedet på forsiden er fra pexels.com, fotograf Diana Balaceanu.